

BRATISLAVSKÁ

juv

Drážďanská
filharmónia

DIRIGENT

PROF. HEINZ BONGARTZ

národný umelec,
laureát „Strieborného radu za zásluhy o vlasť“

Bratislava 7. a 8. júna 1959.

PROGRAM

Heinz Bongartz:

VESELÁ HRA

BURLESKA

SCHERZO

Joseph Haydn:

SYMFÓNIA B-dur

č. 98

Allegro

Adagio cantabile

Menuet

Presto

✱

Anton Bruckner:

VII. SYMFÓNIA E-dur

Allegro moderato

Adagio

Scherzo (Vivace)

Allegro ma non troppo

BRUCKNER, A. B. SYMFÓNIE VII

Budúceho roku oslavi Drážďanská filharmónia svoje 90-ročné jubileum. Vznikla r. 1870 ako Drážďanský živnostenský orchester. Dnešné meno „Drážďanská filharmónia“ má od roku 1924. Orchester patrí k najlepším v Európe. Zato ďakuje hlavne neúnavnej a významnej výchovnej práci svojho dlhoročného umeleckého vedúceho prof. Heinza Bongartza. O vysokej umeleckej úrovni filharmónie hovoria s nadšením všetci dirigenti a sólisti, ktorí v posledných rokoch spoluúčinkovali ako hosťujúci umelci z celého sveta, či už z ľudovodemokratických štátov, z Bulharska, Československa, Poľska, Rumunska, Maďarska, alebo z Belgie, Dánska, Anglicka, Fínska, Francúzska, Japonska, Juhoslávie, Švédska a Spojených štátov severoamerických. Všetci jednoznačne hovoria o zvučnosti a ľahkosti súboru a o umeleckej úrovni orchestra.

R. 1958 bol kolektív vyznamenaný „Strieborným radom za zásluhy o vlasť“ a umelecký vedúci prof. Heinz Bongartz, ktorý je nositeľom Národnej ceny bol tiež vyznamenaný „Strieborným radom za zásluhy o vlasť“. Bongartz okrem toho, že je dirigentom vysokých umeleckých kvalít, zaoberá sa aj kompozíciou. O jeho vtipných postupoch a výbornej znalosti inštrumentácie svedčí dielko „Veselá hra“.

V Haydnovej symfonickej tvorbe zvlášť významné miesto zaujímajú londýnske symfónie. Po smrti Esterháziho, u ktorého Haydn dlhý čas pôsobil ako kapelník (pre potreby jeho orchestra napísal i veľkú časť svojich diel), odchádza do Viedne. Zvest o tom, že skladateľ už nie je viazaný službou u Esterháziho podnietila oňho veľký záujem. Anglická spoločnosť Professional Concerts pozvala ho do Londýna a objednala si uňho šesť symfónií. Haydn napísal pre Professional Concert 12 symfónií, ktoré sa nazývajú podľa miesta objednávky londýnske. Patria k jeho posledným prácam tohto žánru a súčasne i najzrelejším. Posledných 14 rokov života zaoberal sa Haydn tvorbou iných druhov skladieb.

Symfónia B dur má oproti iným Haydnovým symfonickým dielam tú zvláštnosť, že už v introdukcii exponuje sa hlavná myšlienka. Jej ďalšie rozvíjanie v samotnom Allegre symfónie nadobúda širšie rozmery, takže vedľajšia téma v dlhých notových hodnotách ustupuje funkčne do pozadia. Dramatické rozvedenie v niektorých úsekoch dosahuje až patetického zafarbenia. Osobitný ráz

má druhá časť Adagio cantabile. Z počiatočného motivického rozbehu rozvíja sa do širokej, vrúcnej melodickéj klenby, v priebehu časti stále stupňovanej vo výraze. Je to subjektívna a premýšľavá hudba, kontrastujúca s ostatnými časťami. Po Menuete, napísanom typicky haydnovským spôsobom rozoznie sa záverečné Rondo (Presto) úsmevné a plné ľahkej pohody.

Brucknerova VII. symfónia E dur vznikla v rokoch 1881 – 1883. Tento prostý a často až naivne detský skladateľ zbožne obdivoval Wagnera. Úcta a láska k Wagnerovej hudbe bola mocným impulzom v jeho tvorbe. Z týchto silných emócií vyvierala i *Symfónia E dur*. V roku 1882 zúčastnil sa Bruckner (naposledy za Wagnerovho života) predstavenia *Parsifala* v Bayreuthe. Príznačné pre vtedy už takmer 60-ročného Brucknera, naivne detinského, bolo že stále nosil cez ruku prehodný frak, aby si ho mohol obliecť, ak stretne Wagnera. Po predstavení, keď sa ho Wagner spýtal na jeho mienku o opere, Bruckner klesol pred ním na kolená, pobožkal mu ruku a povedal: Majstre, zbožňujem vás. A zasa príznačná pre Wagnera bola jeho odpoveď: Ukl'udnite sa Bruckner, dobrú noc.

Hoci Brucknerova tvorba je ovplyvnená jeho vzťahom k veľkému tvorcovi opier, štýlove je veľmi osobitná a wagnerianizmy prejavujú sa v nej iba v nepodstatných črtách. Skladateľova harmonická reč je síce bohatá na časté vybočenia z tonálnej roviny, ale princíp dôsledného (u Wagnera nekonečného) odd'arovania toniky nie je v nej rozhodujúci. Melodicky i v rôznosti akordických spojov je oproti dôslednému (dnešnému poslucháčovi často sa zdá – i stereotypnému) Wagnerovi bohatšia a mnohotvárnejšia. Iba veľká rozmernosť jeho diel, kladúca vysoké nároky na sústreďenie poslucháča je prekážkou ich popularity v súčasnej dobe.

Prvá časť *Allegro moderato* je vystavené v širokej ploche. Rozmery formy podmieňujú i široko rozospievané témy. To platí najmä o hlavnej myšlienke. Kontrastná skupina vedľajších tém má kl'udnejší, idylický ráz a vyniká zaujímavým harmonickým spracovaním. V dôkladnom rozvedení využíva skladateľ všetky témy expozície. Záver prvej časti vyúsťuje do mohutnej cody, vystavanej na veľkorysej augmentácii myšlienok. Druhá časť, *Adagio*, začína prekrásnou smútočnou témou, prednášanou štyrmi wagnerovskými tubami. Bruckner, keď sa dozvedel o Wagnerovej smrti, dojatý plakal a do *Adagia* vložil celý svoj úprimný smútok. Druhá myšlienka je citlivá a nežná. V priebehu procesu striedajú sa jej variačné ob-

meny s hlavnou témou. Coda stupňuje smútočný výraz do mohutných účinkov. Úsečné Scherzo (Vivace) je drsné a miestami až groteskné. Finale symfónie (Allegro ma non troppo) je podobne ako prvá časť vystavané veľkoryse v širokých plochách. Vyznieva hrdinsky a vo svojich vrcholoch zvukove grandiózne:

Po prvý raz zaznela VI. symfónia 30. decembra 1884 v Lipsku pod vedením Brucknerovho žiaka, neskôr slávneho dirigenta Artura Nikischa. Toho istého roku dirigoval ju Lövi v Mníchove. Obidve predvedenia prispeli k rozšíreniu diela do zahraničia.

emócií
šťastní
(život)
pre
návne
preho-
stretne
spýtal
nám
jastre,
Wagnera
dobru

jeho
-vel-
nej
-armo-
-to-
Wagnera
je v nej
odických
-posluchá-
Wagnerovi
-mer-
-jastre-
-sú-

v š
-gro-
[hlavne]
má
-bar-
vedení
-šver-
-velav-
Druhú
-to-
-špani.
-stati.
-jarmný
-šná.
-do-

A 672459 — ZT 02 2196.a

BUDÚCI KONCERT

Utorok 9. júna v poradí „A“

Streda 10. júna v poradí „B“

DRÁŽĎANSKÁ FILHARMÓNIA

DIRIGENT

PROF. HEINZ BONGARTZ

MOZART: SYMFÓNIA C-dur „LINECKÁ“

REGER: VARIÁCIE NA TÉMU W. A. MOZARTA

RICHARD STRAUSS: ALPSKÁ SYMFÓNIA